

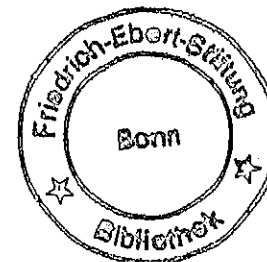
FUNDACJA Im. FRIEDRICHAEBERTA

Spółeczeństwo polskie w latach 1989-1993

Wybrane zagadnienia i dane
z zakresu polityki społecznej

Zbiór opracowań
pod redakcją

Antoniego Rajkiewicza

A 94 - 03833

Warszawa 1994

FUNDACJA im. FRIEDRICHA EBERTA
Biuro w Warszawie
Podwale 11, 00-252 Warszawa

INSTYTUT POLITYKI SPOŁECZNEJ
UNIWERSYTETU WARSZAWSKIEGO
Nowy Świat 69a, 00-046 Warszawa

MINISTERSTWO PRACY I POLITYKI SOCJALNEJ
Nowogrodzka 1/3, 00-513 Warszawa

Druk publikacji sfinansowano ze środków
programu PHARE SED 032

© 1994 Friedrich Ebert Foundation Warsaw Office

Printed in Poland

ISBN 83-86088-15-X

Spis treści

Od redaktora	5
I.Sytuacja demograficzna (A. Rajkiewicz)	7
II.Ludność polska za granicą (C. Żołędowski)	23
III.Mniejszości narodowe w Polsce (C. Żołędowski)	35
IV.Zatrudnienie i rynek pracy (A. Rajkiewicz)	49
V.Dochody i wydatki ludności. Minimum socjalne (A. Rajkiewicz)	75
VI.Mieszkalnictwo (W. Nieciński)	87
VII.Ubezpieczenia społeczne (W. Muszański)	103
VIII. Zdrowie ludności i jego ochrona (J. Kopczyński, J. Halik)	115
IX.Pomoc społeczna (A. Rajkiewicz)	131
X.Zagrożenia społeczne (A. Minkiewicz)	143
XI.Związki zawodowe. Strajki (T. Żukowski)	165
Postówie	177

Od redaktora

Opracowanie niniejsze zakończono na początku kwietnia 1994 r., a więc w pięć lat po podpisaniu porozumienia "Okrągłego Stołu" (5 IV 1989 r.). W dokumencie tym czytamy, że "w duchu porozumień społecznych 1980 r. nawiązano dialog wokół tego, co Polaków łączy - wokół poczucia odpowiedzialności za przyszłość kraju ojczystego, za jego gospodarkę i kulturę, za społeczeństwo i za państwo, za los polskich rodzin i za los Polski[...] Obie strony są jednak głęboko przekonane, że niezbędne reformy państwa powinny dokonać się - zgodnie z narodową racją stanu - na drodze ewolucyjnej."

Los polskich rodzin, a szerzej rzecz ujmując – los społeczeństwa polskiego jest szczególnie bliski polityce społecznej. Z tego więc punktu widzenia postanowiliśmy przedstawić przebieg procesu zmian zachodzących w warunkach życia i stosunkach społecznych w Polsce w latach 1989 - 1993.

Najpierw, w 1993 r., pod redakcją Mirosława Książepolskiego i Jolanty Supińskiej ukazała się publikacja pod tytułem "Zagrożenia i szanse polityki społecznej w Polsce w okresie transformacji", w której 12 autorów przedstawiło problemy związane z wyborem modelu polityki społecznej, pozwalającym "społeczeństwu przebrnąć przez meandry transformacji systemowej i uzyskać więcej satysfakcji społecznej mniejszym kosztem".

Zgodnie z zapowiedzią redaktorów wspomnianej publikacji, równolegle podjęto prace "nad książką mającą charakter raportu o demograficznych uwarunkowaniach polityki społecznej, o ewolucji poziomu życia i zaspokajania potrzeb ludności w ostatnich latach w świetle badań i wskaźników statystycznych". Zapowiedź ta dotyczyła niniejszej publikacji, a zatem można ją potraktować jako opracowanie komplementarne w

stosunku do zbioru studiów przygotowanych pod redakcją M. Księżopolskiego i J. Supińskiej.

Na tę publikację składa się 11 rozdziałów, napisanych przez 8 autorów (dwóch z nich: W. Nieciński i T. Żukowski przedstawiało już swoje poglądy w "Zagrożeniach i szansach..."). W umowie i zapowiedzi wydawniczej nadano jej zobowiązujący tytuł "Społeczeństwo polskie w latach 1989-1993". W toku realizacji zadania autorskiego okazało się jednak, że stan źródeł i ocen żywo biegnących procesów oraz występujących zjawisk społecznych nie pozwala na ujęcie bardziej całościowe i jednoznaczne syntezy. W związku z tym ograniczono się do wybranych zagadnień i danych z zakresu polityki społecznej, co zaznaczono w podtytule opracowania.

Również nie udało się wszędzie przedstawić danych dotyczących 1993 r., Główny Urząd Statystyczny bowiem zapowiada pełne ich udostępnienie dopiero w IV kwartale bieżącego roku. A zatem prezentacja statystyczna niektórych procesów i zjawisk kończy się na 1992 r. W tym miejscu należy dodać, że Instytut Polityki Społecznej Uniwersytetu Warszawskiego zamierza co roku opracowywać raport o stanie polityki społecznej w Polsce, brakujące informacje statystyczne zostaną więc zawarte w edycji, która ukaże się w I półroczu 1995 r. Będzie też ona poszerzona o dane o edukacji, kulturze i sytuacji młodzieży.

Książka, którą oddajemy czytelnikom, powstała dzięki finansowemu wsparciu Fundacji im. Friedricha Eberta - Przedstawicielstwo w Polsce oraz Instytutu Polityki Społecznej Uniwersytetu Warszawskiego. Koszty druku pokrył Fundusz PHARE.

Szczególne wyrazy wdzięczności należą się pani Irenie Zielonkowej za prace redakcyjne, a pani Elżbiecie Bajer, pani Beacie Kaczyńskiej, panu Zygmuntowi Nieradzie za ich trud w przygotowanie publikacji do druku.

Antoni Rajkiewicz